

รายวิชาสังคมศึกษา

รหัสวิชา ส๑๔๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

เรื่อง พุทธประวัติ ตอนประกาศธรรม

ครูผู้สอน

ครูวรพรรณ ศรีอรุณ

ครูจิตติรัตน์ ดิษฐวงศ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑.

สรุปพุทธประวัติ ตอนประกาศธรรม ได้พอสังเขป

๒.

เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอนประกาศธรรมได้

๓.

ตระหนักและเห็นความสำคัญของพุทธประวัติ
ตอนประกาศธรรม

??

คำถามชวนคิด

๑. พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรม
เทศนาหรือหลักธรรมที่ทรงตรัสรู้
เป็นครั้งแรกแก่ใคร

- ๑) ชฎิล ๓ พี่น้อง
- ๒) ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕
- ๓) พระเจ้าพิมพิสาร

ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕

๒. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ คือวันอาสาฬหบูชา
มีเหตุการณ์อะไรที่สำคัญ

??

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
แสดงธรรมเทศนาครั้งแรก

พุทธประวัติ

ตอน ประกาศธรรม

เสด็จโปรด ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕

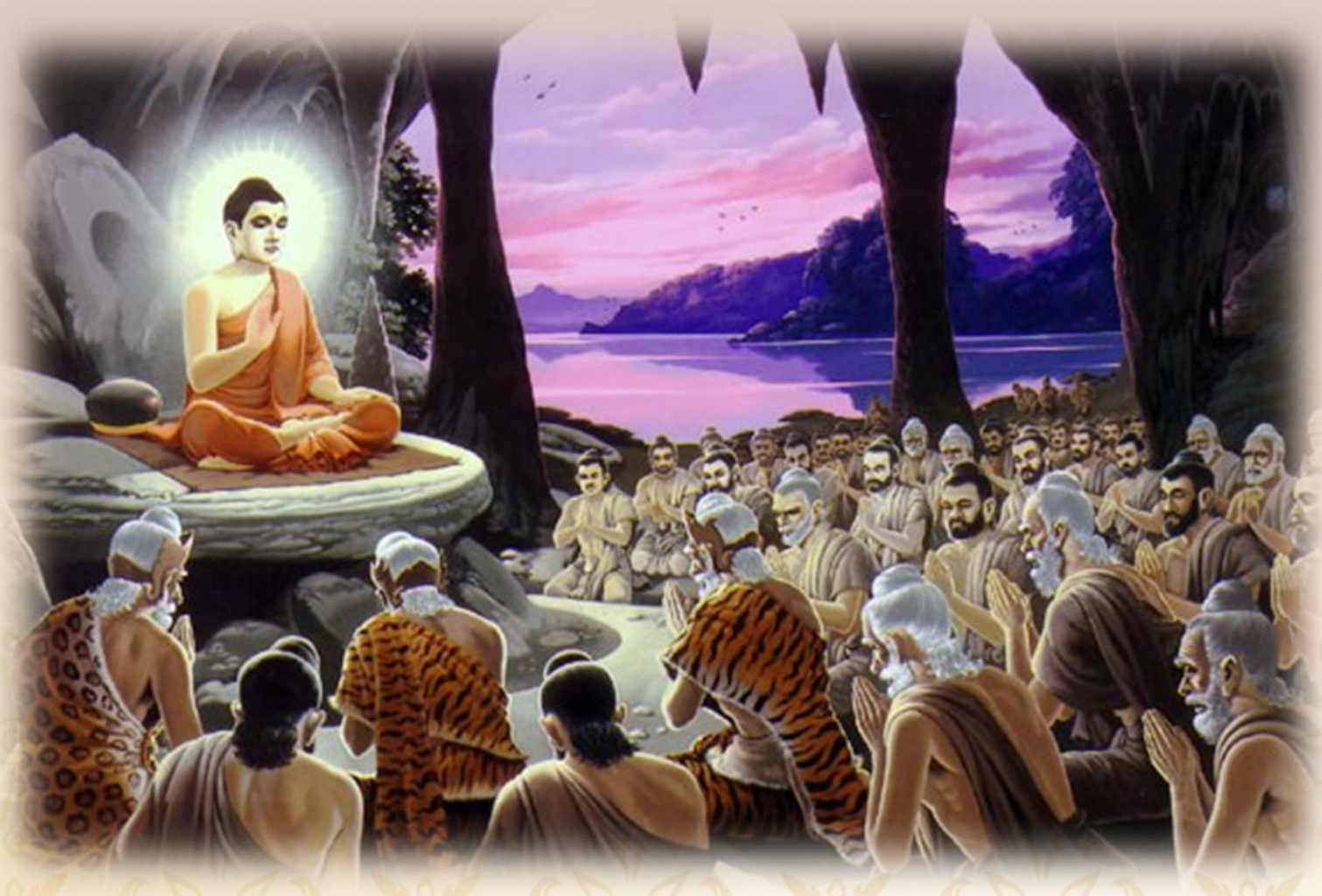

๑. ลำดับแรก

เสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ก่อน เพราะเป็นผู้ใกล้ชิด ซึ่งได้รับใช้พระองค์ได้เร็ว ทรงเริ่มแสดงปฐมเทศนาชื่อ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** ในวันเพ็ญเดือน ๘ ทำให้โกณฑัญญะหนึ่งปัญจวัคคีย์บรรลุมรรคขึ้นพระโสดาบัน ขอบวชเป็นพระภิกษุ จึงเกิด**พระสงฆ์องค์แรก**

วันต่อ ๆ มา ทรงสอนให้ปัญจวัคคีย์ที่เหลือบรรลुพระธรรมชั้นโสดาบัน
เช่นเดียวกันและขอบวชทั้งหมด ต่อมาทรงแสดงธรรมชื่อ **อนัตตลักขณสูตร**
โปรดพระปัญจวัคคีย์ ทั้งหมดได้บรรลुเป็นพระอรหันต์

เสด็จโปรด ชฎิลสามพี่น้อง

๒. ลำดับที่สอง

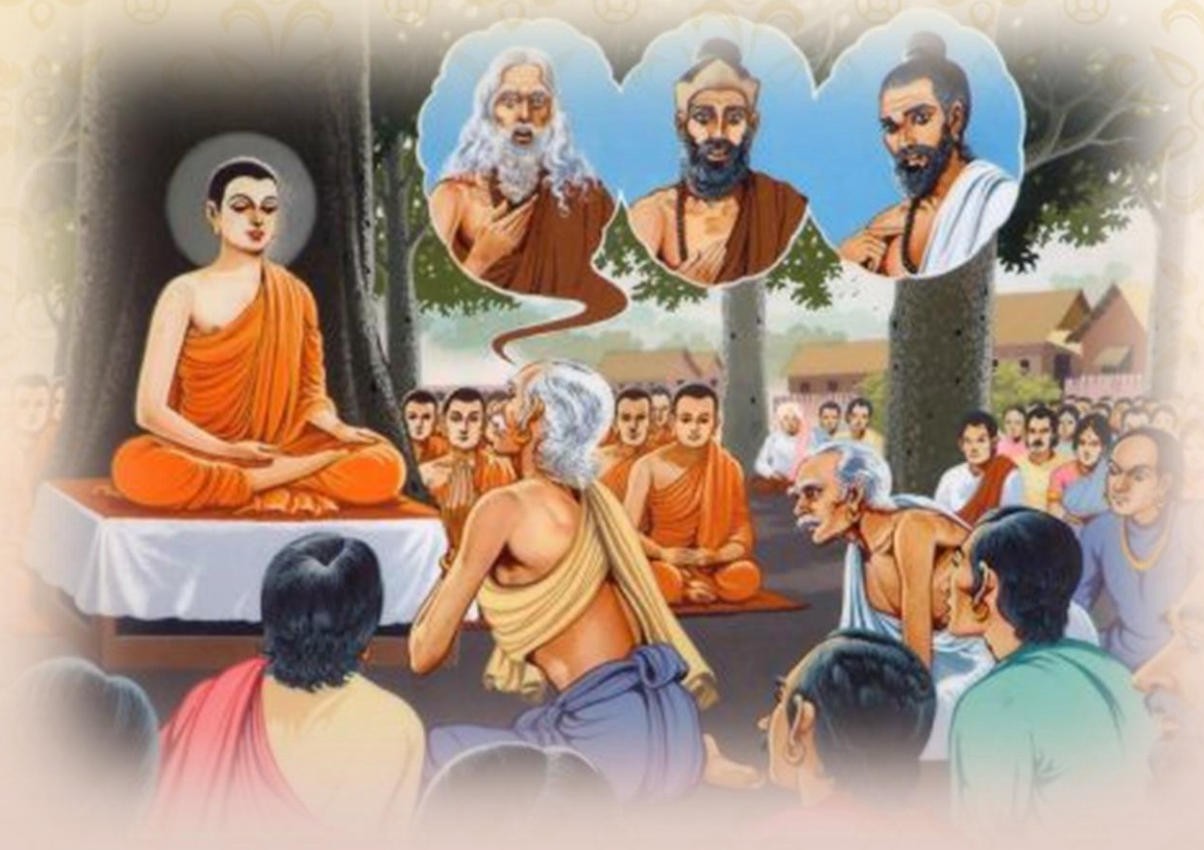
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จทรงดำริที่จะเผยแผ่ให้ได้รวดเร็วขึ้นต้องเผยแผ่
เข้าลัทธิที่มีผู้นับถือจำนวนมากอยู่แล้วพระองค์เห็นว่าชฎิลสามพี่น้องตระกูลกัสสปะ
มีบริวารรวมกัน ๑,๐๐๐ คน น่าจะเหมาะที่จะช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระองค์จึงเดินไปพบชฎิลผู้พี่ คือ อรุณเวลกัสสปะ
โดยขอเข้าไปอาศัยพักแรม แต่อรุณเวลกัสสปะ
ให้ห้องค้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพักใน
โรงบูชาไฟ ซึ่งมีพญานาคอาศัยอยู่ แต่พระองค์
ได้ปราบให้พญานาคที่ดุร้ายขดอยู่ในบาตรได้
จนชฎิลผู้พี่ เกิดความเลื่อมใส จึงลอยเครื่อง
บูชาไฟ และขออุปสมบทเป็นพระภิกษุ

ฝ่ายชฎิลผู้น้องทั้งสอง
เมื่อเห็นเครื่องบริวารของชฎิลผู้พี่
ลอยมาตามกระแสน้ำ จึงพาบริวาร
ไปพบพี่ชาย เมื่อเห็นพี่ชายถือเพศ
เป็นพระภิกษุจึงขออุปสมบทด้วย

จากนั้นองค์สมเด็จพระสัมมา
สัมพุทธเจ้า ทรงแสดงธรรมเทศนา
ชื่อว่า **อาทิตตปริยายสูตร**

(อา-ทิต-ตะ-ปะ-ริ-ยา-ยะ-สุต)

แก่พระภิกษุเหล่านั้น พระภิกษุ
ทั้งหมดได้ปฏิบัติธรรมจนเป็น
พระอรหันต์ในเวลาต่อมา

เสด็จโปรด พระเจ้าพิมพิสาร

๓. ลำดับที่สาม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพาพระอรหันต์จำนวน ๑,๐๐๓ องค์ ไปยังกรุงราชคฤห์
เมื่อพระเจ้าพิมพิสารทรงทราบข่าว จึงเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยข้าราชการไปเข้าเฝ้า
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ทรงโปรดให้พระอรุณเวลกัสสปะ
ชี้แจงถึงเหตุการณ์ที่เปลี่ยนมา
นับถือพระพุทธศาสนาให้แก่
ชาวเมืองราชคฤห์ได้ทราบ
จากนั้นองค์สมเด็จพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรม
เทศนาโปรดพระเจ้าพิมพิสาร
ข้าราชการบริพารและชาวเมือง

จนเกิดความเลื่อมใสและศรัทธา
ในพระพุทธศาสนา โดยพระ
เจ้าพิมพิสารได้ประกาศตน
เป็นพุทธมามกะ และถวาย
พระราชอุทยานเวฬุวันให้เป็น
ที่ประทับของพระพุทธเจ้า

การแต่งตั้ง พระอัครสาวก

๔. ลำดับที่สี่

ในช่วงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ที่กรุงราชคฤห์มีสำนักของอาจารย์
สัณฺฑยเวลัฏฐบุตร (สัน-ชัย-เว-ลัด-ทะ-บุตร) ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับกรุงราชคฤห์
มีลูกศิษย์ประมาณ ๕๐๐ คน อุปติสสะและโกทิตะได้เป็นศิษย์อยู่ในสำนัก

ท่านทั้งสองเป็นผู้มีสติปัญญาดี
เมื่อศึกษาจนจบความรู้ของ
อาจารย์สัญญาชัยแล้ว ทั้งสองก็ยังไม่พบ
หลักธรรมที่จะทำให้พ้นทุกข์
จึงแยกกันไปเพื่อออกแสวงหา
ผู้ที่สามารถแสดงสัจธรรมที่จะนำไป
ปฏิบัติ ให้พ้นทุกข์ได้ โดยสัญญากันว่า
ถ้าผู้ใดพบเห็นธรรมก่อน
ก็จะมาบอกแก่กัน

เช้าวันหนึ่งอุปติสสะกำลังเดินไป
ตามถนนในกรุงราชคฤห์ ก็ได้พบ
พระอัสสชิกำลังเดินบิณฑบาต
อุปติสสะได้เกิดความเลื่อมใส
จึงเดินเข้าไปสนทนาถึงผู้เป็น
เจ้าลัทธิตีและขอให้พระอัสสชิ
แสดงธรรมให้ฟัง

พระอัสสชิได้แสดงธรรมโดยย่อ
มีใจความว่า “ธรรมเหล่าใดเกิน
แต่เหตุ พระศาสดาทรงเหตุแห่ง
ธรรมนั้น และความดับแห่งธรรม
พระศาสดาทรงสั่งสอนอย่างนี้”

อุปติสสะได้ฟังจึงเกิดดวงตาเห็นธรรม
ทั้งสองจึงชวนกันไปเฝ้าองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

และขออุปสมบทเป็นพระภิกษุ
ในพระพุทธศาสนา และได้สำเร็จ
เป็นพระอรหันต์ อุปติสสะ หรือ
พระสารีบุตร ได้รับการแต่งตั้ง
เป็นเอตทัคคะ คือ เป็นผู้เลิศกว่า
ภิกษุอื่นในทางปัญญา และเป็น
อัครสาวกเบื้องขวาของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

โกธิตะ หรือ พระโมคคัลลานะ
ได้รับการแต่งตั้งเป็นเอตทัคคะ
คือ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุอื่นในทาง
ที่มีฤทธิ์มากและเป็นอัครสาวก
เบื้องซ้าย

ทรงแสดง โอวาทปาติโมกข์

หลังจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประกาศธรรม
เผยแผ่พระพุทธศาสนา มีพุทธศาสนิกชนนับถือเป็นจำนวนมาก
พระองค์ได้ประกาศหลักธรรมคำสอนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา

คือ โอวาทปาติโมกข์

ในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ วันมาฆบูชา

??

คำถามจุดประกาย

??

๑. การแสดงปฐมเทศนาชื่อว่า
ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร
ก่อให้เกิดเหตุการณ์อะไร

โกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม
และเกิดพระภิกษุรูปแรก
ในพระพุทธศาสนา

??

๒. เพราะเหตุใดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรง
ตัดสินพระทัยโปรดชฎิลสามพี่น้อง

เพราะชฎิลสามพี่น้องมีบริวารมาก
เป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่
พระพุทธศาสนาได้เร็วขึ้น

??

๓. การที่องค์สมเด็จพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าทรงโปรดพระเจ้าพิมพิสาร
ส่งผลอย่างไรต่อพระพุทธศาสนา

พระเจ้าพิมพิสารและประชาชน
หันมานับถือพระพุทธศาสนา

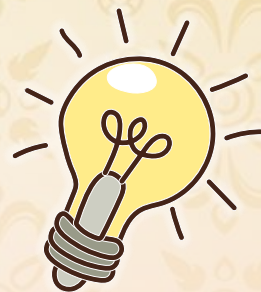
??

๔. การแต่งตั้งพระอัครสาวกเบื้องซ้าย
และเบื้องขวามีความสำคัญอย่างไร

พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะได้
เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่
พระพุทธศาสนา

กิจกรรม

เรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์

??

นักเรียนดูภาพว่าภาพใดเป็นเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นก่อน และเรียงภาพตาม
ลำดับเหตุการณ์ให้ตรงกับบัตรคำ

๕ ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจงนักเรียน

๑. นักเรียนแต่ละคนอ่านคำชี้แจงก่อนทำใบงาน
๒. นักเรียนทำใบงานที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ ตอน ประกาศธรรม
๓. นักเรียนที่ครูสุ่มออกมานำเสนอผลงาน

คำชี้แจงครูปลายทาง

๑. ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านคำชี้แจงก่อนทำใบงาน
๒. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ ตอน ประกาศธรรม
๓. ครูสุ่มนักเรียนออกมานำเสนอผลงาน

ใบงานที่ ๔

เรื่อง พุทธประวัติ ตอนประกาศธรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสรุป เรื่อง พุทธประวัติ
ตอนประกาศธรรม มาพอสังเขปลงในกรอบภาพ

สรุปพุทธประวัติ

ตอนประกาศธรรม

แสดงธรรมครั้งแรกโปรด.....

ธรรมที่แสดง.....

พระภิกษุรูปแรกคือ.....

พระอัครสาวกเบื้องขวา.....

พระอัครสาวกเบื้องซ้าย.....

สรุปพุทธประวัติ

ตอนประกาศธรรม

แสดงธรรมครั้งแรกโปรด

ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕

ธรรมที่แสดง ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

พระภิกษุรูปแรกคือ พระอัญญาโกณฑัญญะ

พระอัครสาวกเบื้องขวา พระสารีบุตร

พระอัครสาวกเบื้องซ้าย พระโมคคัลลานะ

เฉลย

สรุปบทเรียน

พุทธประวัติ ตอน ประกาศธรรม

เสด็จโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕

เสด็จโปรดชฎิลสามพี่น้อง

เสด็จโปรดพระเจ้าพิมพิสาร

การแต่งตั้งพระอัครสาวก

ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์

พุทธประวัติ ตอน ประกาศธรรม
เป็นเรื่องราวที่พระองค์ทรงก่อตั้ง
พระพุทธศาสนา ซึ่งพระองค์ทรงมี
จริยวัตรที่เป็นแบบอย่างที่ดี
ที่พุทธศาสนิกชนควรศึกษาเพื่อนำ
ข้อคิดไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง พุทธสาวก

